

Отже, сорт Малинка в порівнянні із сортом Вікторія характеризується вищою урожайністю і покращеними технологічними показниками якості зерна його вивчення планується продовжити.

Вивчення оригінальних рослин виділених нами в процесі досліджень планується продовжити у наступному році.

Література

1. Гаврилянчик Р. Ю. Удосконалення елементів технології вирощування гречки в весняних та літніх посівах в умовах південної частини Західного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук: 06.01.09 / Р. Ю. Гаврилянчик ; Подільський держ. аграр.-техн. ун-т. - Кам'янець-Подільський : Б.в., 2006. – 22 с.

ВПЛИВ ФОРМИ КОРЕНЕПЛОДІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Каніщук О.В., студент магістратури спеціальності 8.09010101 «Агрономія» навчально-наукового інституту агротехнологій і природокористування ПДАТУ

Науковий керівник: кандидат с.-г. наук, доцент Ігнат'єв М.О.

Кафедра рослинництва і кормовиробництва

Цукрові буряки у нашій країні є єдиною сировиною для виробництва цукру-продукту, вкрай необхідного для підтримки життєдіяльності людського організму, стійкості його до захворювань, відновлення працездатності у разі фізичної втоми та екстремальних ситуацій.

Впровадження у виробництво інноваційних технологій вирощування і збирання цукрових буряків дозволило значно скоротити затрати праці, але буряководи почали зустрічатися з відповідними труднощами які викликаються нерівномірністю за формою коренеплодів.

Морфологічна невіривняність коренеплодів призводить до втрат значної частини сировини що суттєво знижує збір цукру з одиниці площі й маси сировини при зберіганні та переробці коренеплодів цукрових буряків на цукрових заводах.

Польові дослід з вивчення впливу форми коренеплодів на продуктивність цукрових буряків проводились у сільськогосподарському кооперативі «Летава» Чемеровецького району Хмельницької області протягом 2009-2011 років.

В якості вихідного матеріалу для проведення досліджень використовувався сорт Ялтушківський однонасінний 64.

Досліди закладалися на площі 0,15 га. Особливу увагу приділялося дотриманню рівномірного розміщення рослин на площі. На протязі вегетації велися ретельні спостереження і обліки за розвитком рослин.

Програмою досліджень передбачалося: вивчення багаторазового індивідуально відбору по морфології коренеплодів і його ефективність.

Повторність досліду була чотирьохразова. Площа живлення рослин складала 45x18 см. Площа ділянки 13,5 м по 3 рядки в кожній ділянці.

Для проведення наших дослідів щорічно в період збирання на дослідних ділянках проводиться відбір за формою коренеплодів. Коренеплоди розподілилися на чотири морфологічні фракції: конусовидну, циліндричну, овальну і безформну. Коренеплоди одної групи зважувалися і визначалась середня маса коренеплодів цієї групи.

Проби для визначення цукристості відбиралися під час збирання коренеплодів очищених від землі і гички. Кожна проба складалася з 40 коренеплодів. Зважування проб і врожаю з ділянок проводилося в польових умовах, а визначення цукристості проводилося сировинній лабораторії Чортківського цукрового заводу на автоматичній лінії УЛС-2 методом холодної водної дигестії.

Досліди розташовувалися в полях сівозміни. Попередником цукрових буряків була озима пшениця, яка висівалася по багаторічних травах.

Агротехніка в дослідях відповідала рекомендаціями для даної зони і велася на рівні врожаю коренеплодів 450-550 центнерів з гектара.

Результати досліджень приведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Урожайність, цукристість і збір цукру залежно від форми коренеплодів цукрових буряків в середньому за 2009-2011 рр.

№ п/п	Варіанти досліджень	Урожайність коренеплодів, ц/га	Цукристість коренеплодів, %	Збір цукру, ц /га
Форми коренеплодів				
1	Конусовидна	364	16,5	59,9
2	Циліндрична	294	16,1	47,3
3	Овальна	303	15,5	47,2
4	Безформна	210	14,8	31,2

Аналізуючи дані таблиці 1 можна зробити висновок, що конусовидна форма коренеплодів за роки досліджень була найбільш продуктивна і забезпечила отримання збору цукру: конусовидна – 59,9 ц/га, циліндрична – 47,1 ц/га, овальна – 47,4 ц/га, безформні коренеплоди тільки 31,0 ц /га.

Таким чином, конусовидна форма коренеплодів проти безформної забезпечила прибавку врожайності 154 ц/га, цукристості 1,7%, збору цукру 28,7 ц/га.

Дані таблиці 2 свідчать, що вирощування цукрових буряків з конусовидною формою коренеплодів найбільш економічно вигідно. Цю форму коренеплодів можна рахувати, так як при збиранні буряки з конусовидною формою коренеплоду дають найменші втрати цукроносною маси, тому їх урожайність значно вища.

Таблиця 2

**Економічна ефективність вирощування цукрових буряків
залежно від форми коренеплодів**

№ п/п	Варіанти досліджень (форми коренеплодів)	Урожайність, ц /га	Цукристість, %	Коефіцієнт цукристості, %	Вартість коренеплодів, ц	Вартість коренеплодів з 1 га, грн.	Затрати на 1 га, грн.	Чистий дохід, грн.	Рентабельність, %
1	Конусовидна	364	16,5	1,042	47,9	17435,6	9383,3	8052,3	85,8
2	Циліндрична	294	16,1	1,000	46,0	13524,0	8907,6	4616,4	51,8
3	Овальна	303	15,5	0,975	44,8	13574,4	8910,1	4664,3	52,3
4	Безформна	210	14,8	0,900	41,4	8694,0	6798,6	1895,4	27,9

Чистий дохід від реалізації цих цукрових буряків також набагато вищий ніж від реалізації коренеплодів інших форм. Це і доказує про найвищу рентабельність при вирощуванні цукрових буряків з конусовидною формою коренеплодів.

Для впровадження інноваційних технологій вирощування цукрових буряків з високими показниками продуктивності і якості коренеплодів потрібно направити зусилля селекціонерів і агрономів на створення сортів і гібридів переважно з конусовидною формою коренеплодів, що в умовах сільськогосподарського кооперативу «Летава» забезпечить збільшення врожайності на 154 ц/га і цукристості 1,7%, отримання чистого прибутку 8052,3 грн./га при рентабельності галузі – 85,8%.